

MIRZAQULOV TURSUNALI O'TAYEVICH

IBRATGA YO'G'IRILGAN UMR

IPAK YOL INNOVATSIYALAR UNIVERSITETI

**Mirzakulov Tursunali O‘tayevichning 78 yilligi va uning 60 yillik
ilmiy-pedagogik faoliyatiga bag‘ishlangan
“TIL – MILLATNING BORLIG‘I, MILLIY-MA’NAVIY RUHIYATI”
mavzusida Respublika
ilmiy-amaliy anjuman materiallari**

Olmalik shahar Ipak yo‘li innovatsiyalar universiteti Ilmiy Kengashi tomonidan nashrga tavsiya etilgan.

Mirzakulov Tursunali O‘tayevichning 78 yilligi va uning 60 yillik ilmiy-pedagogik faoliyatiga bag‘ishlangan “Til – millatning borlig‘i, milliy-ma’naviy ruhiyati” mavzusida Respublika ilmiy-amaliy anjuman munosabati bilan tayyorlandi.

Tahrir hayati:

- 1. Qodirov Qaxramon Raxmonovich.**– Universitet rektori
- 2. Sattorov Eldor Bobir o‘g‘li** – Ilmiy ishlar bo‘yicha prorektor
- 3.Rajabova Dildora Shakarbayevna** – Katta o‘qituvchi
- 4.Ergashev Laziz Eshqobil o‘g‘li** – Bo‘lim boshlig‘i
- 5. Qahramonov Javoxir Siroj o‘g‘li** – Matbuot kotibi

- informatsion dasturlarda to‘g‘ridan-to‘g‘ri muloqot sifatini oshirish va buning uchun boshlovchilarning kasbiy mahoratini kuchaytirish;
- televideniy axborot ko‘rsatuvlarini e‘fira uzatish uchun har bir jihatga katta e‘tibor qaratish;
- kommunikatorning jonli muloqotda fikrni aniq ifodalay olishi;
- boshlovchi tadqiqotchilar va raqobatchilarning tajribasidan unumli foydalanishi va uni ish faoliyatiga tadbiiq etishi;
- professional darajada tayyorlangan axborot dasturi auditoriyaga ta’sir ko‘rsatish vositasi yordamida odamlar hayotiga farovonlik baxsh etishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

Zohidova, Yu. 2021. Televidenie va shaxs: teleyangiliklarda boshlovchining o‘rni (ijtimoiy vaziyat, jurnalist pozitsiyasi va mahorat masalalari). — T.: «Mumtoz so‘z». — B. 41.

Казакевич, А. 2012. Самоучитель мудрости. Учебник для тех, кто любит учиться, но не любит, когда его учат. — М.: Центрполиграф. — Б. 56.

Смирнова, И. 2010. Коммуникативная компетентность телеведущего: критерии эффективности речевого поведения: автореф. дис. ... канд. филол. наук. — М. — Б. 19.

Muallif haqida:

ZOHIDOVA Yulduz — filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori(PhD), O‘zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti «Xalqaro va audiovizual jurnalistika» kafedrasii dotsenti, yulduz.zohidova83@mail.ru

COMMUNICATIVE SKILLS OF NEWS PROGRAM ANCHORS ON TELEVISION AND FACTORS INFLUENCING THE AUDIENCE

Abstract. This thesis analyzes the professional skills of television news program anchors, their role in establishing communication with the audience, and the factors that ensure the effectiveness of televised communication. The study highlights the role of the anchor in television programs, as well as how their linguistic and audiovisual image, on-screen behavior, speech, and performance skills influence audience perception. In addition, the paper discusses certain shortcomings observed in news programs and provides conclusions on ways to eliminate them.

Keywords: TV Anchor, telecommunication, audience, news program, communicativeness, professionalism, TV image, screen image.

About the Author:

ZOHIDOVA Yulduz — PhD in Philological Sciences, head department of International and Audiovisual Journalism» of the University of Journalism and Mass Communications of Uzbekistan, yulduz.zohidova83@mail.ru

TALABALARNING INNOVATION FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI

Sariboyev Nurali Abdunazarovich,
GulDPI o‘qituvchis
E-mail : sariboyevnurali5@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada talabalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati, ularning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Shuningdek, innovatsion fikrlash tushunchasi, uning tarkibiy komponentlari hamda uni shakllantirishga xizmat qiluvchi interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va kreativ yondashuvlar tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish talabalarning mustaqil fikrlashi, muammoli vaziyatlarni hal qilish ko‘nikmalari va ijodiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: innovatsion fikrlash, pedagogik texnologiya, kreativlik, interfaol metodlar, ta’lim jarayoni, kompetensiya, AKT, muammoli ta’lim, loyiha metodi

Аннотация: В данной научной статье рассматривается важность современных педагогических технологий в развитии инновационного мышления учащихся, его теоретических и практических основ. Также анализируется концепция инновационного мышления, его структурные компоненты, интерактивные методы, информационно-коммуникационные технологии и творческие подходы, способствующие его формированию. По результатам исследования, интеграция современных педагогических технологий в образовательный процесс способствует повышению самостоятельности мышления учащихся, навыков решения проблем и творческого потенциала.

Ключевые слова: инновационное мышление, педагогические технологии, креативность, интерактивные методы, образовательный процесс, компетентность, ИКТ, проблемно-ориентированное обучение, проектный метод

Abstract: This scientific article discusses the importance of modern pedagogical technologies in the development of students' innovative thinking, their theoretical and practical foundations. Also, the concept of innovative thinking, its structural components, and interactive methods, information and communication technologies, and creative approaches that serve to form it are analyzed. According to the results of the study, the integration of modern pedagogical technologies into the educational process serves to increase students' independent thinking, problem-solving skills, and creative potential.

Keywords: innovative thinking, pedagogical technology, creativity, interactive methods, educational process, competence, ICT, problem-based learning, project method

Bugungi globallashuv sharoitida ta’lim tizimiga qo‘yilayotgan asosiy talab – bu raqobatbardosh, mustaqil fikrlay oladigan va innovatsion yondashuvga ega mutaxassislarni tayyorlashdir. Shu nuqtai nazardan, talabalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirish oliy ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Innovatsion fikrlash – bu yangi g‘oyalarni ilgari surish, muammolarni noodatiy usullar bilan hal qilish va mavjud bilimlarni yangi sharoitlarda qo‘llay olish qobiliyatidir. Bu jarayon esa bevosita zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan chambarchas bog‘liqdir.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, talabalarning faolligini oshirish va ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va muammoli ta’lim usullari innovatsion fikrlashni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Innovatsion fikrlash va pedagogik texnologiyalar muammosi ko‘plab mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan o‘rganilgan.

Pedagogik texnologiyalar nazariyasining asoschilaridan biri bo‘lgan V.P.Bespalko ta‘lim jarayonini texnologiyalashtirish orqali yuqori natijalarga erishish mumkinligini ta‘kidlaydi. Uning fikricha, pedagogik texnologiya – bu aniq natijaga yo‘naltirilgan tizimli faoliyatdir.

Shuningdek, M.V.Klarin interfaol metodlarning ta‘lim samaradorligini oshirishdagi rolini asoslab bergan. U ta‘lim jarayonida talabalarni faol subyektga aylantirish zarurligini ta‘kidlaydi.

Xorijiy tadqiqotchilar, jumladan J.Guilford va E.Torrance kreativ fikrlashni innovatsion faoliyatning asosi sifatida ko‘rsatadi. Ularning tadqiqotlarida divergent fikrlash, ya‘ni turli xil yechimlarni topish qobiliyati muhim o‘rin egallaydi.

O‘zbekistonlik olimlardan N.Muslimov, B.Farberman va boshqalar pedagogik texnologiyalarni milliy ta‘lim tizimiga moslashtirish va ularni amaliyotga joriy etish masalalarini o‘rganganlar.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, innovatsion fikrlashni rivojlantirish zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, bu yo‘nalishda kompleks yondashuv zarur.

Talabalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar (interfaol usullar, loyihaviy ta‘lim, raqamli vositalar) ijodiy va tanqidiy fikrlashni shakllantirib, o‘quv jarayonini faollashtiradi. Ular talabalarni muammolarni mustaqil hal qilishga, kreativ yondashuvga va tahliliy ko‘nikmalarni oshirishga o‘rgatadi.

Asosiy jihatlari:

Interfaol usullar (keys-stadi, breynstorming): Talabalarni faol ishtirokchiga aylantirib, ijodiy va notiqlik qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Loyihaviy o‘qitish: Talabalarning analitik va konstruktorlik fikrlash qobiliyatlarini oshirishga, real loyihalarni ishlab chiqishga zamin yaratadi.

Raqamli texnologiyalar: Axborotni tahlil qilish, tezkor ma'lumot qidirish va yangi g'oyalarni raqamli muhitda modellashtirish imkonini beradi.

Innovatsion yondashuv: Ta'lim sifati va samaradorligini oshirib, talabalarning o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan ehtiyojini qondiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'qituvchini bilim beruvchidan ko'ra, yo'naltiruvchi (fasilitator) rolini o'ynashga o'tkazib, talabaning mustaqil innovatsion g'oyalarini qo'llab-quvvatlaydi.

Innovatsion fikrlashning tarkibiy komponentlari, jumladan, talabalarda innovatsion fikrlash quyidagi komponentlar orqali shakllanadi:

- Kreativ fikrlash – yangi g‘oyalarni ishlab chiqish qobiliyati;
- Tanqidiy fikrlash – axborotni tahlil qilish va baholash;
- Muammoli fikrlash – murakkab vaziyatlarga yechim topish;

- Refleksiv fikrlash – o‘z faoliyatini baholash.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarning turlari

1. Interfaol metodlar. “Beyin shturmi”, “Klaster”, “Debat”, “Case-study” kabi metodlar talabalarning fikrlash faolligini oshiradi. Bu metodlar orqali talabalar muammolarni jamoaviy muhokama qilish va innovatsion yechimlar topishga o‘rganadilar.

2. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT). Multimedia vositalari, virtual laboratoriyalar, onlayn platformalar ta’lim jarayonini vizuallashtirish va interaktiv qilish imkonini beradi. Bu esa talabalarning qiziqishini oshiradi va mustaqil o‘rganishga undaydi.

3. Muammoli ta’lim texnologiyasi. Muammoli vaziyatlarni yaratish orqali talabalar mustaqil fikrlashga majbur bo‘ladilar. Bu esa ularning innovatsion yondashuvini rivojlantiradi.

4. Loyiha metodi. Talabalar real hayotiy muammolar asosida loyihalar ishlab chiqadilar. Bu jarayon ularda ijodkorlik, hamkorlik va amaliy ko‘nikmalarni shakllantiradi.

5. STEAM yondashuvi. Fan, texnologiya, muhandislik, san’at va matematika integratsiyasi orqali kompleks fikrlash rivojlanadi.

Tajriba natijalari (nazariy asoslangan)

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki:

- Interfaol metodlar qo‘llanilganda talabalarning darsdagi faolligi 30–40% ga oshadi;
- AKT vositalaridan foydalanish bilimni o‘zlashtirish darajasini 25–35% ga yaxshilaydi;
- Loyiha asosida o‘qitish talabalarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Natijada talabalarda quyidagi o‘zgarishlar kuzatiladi:

- yangicha fikrlash qobiliyati shakllanadi;
- muammolarga kreativ yondashuv paydo bo‘ladi;
- innovatsion g‘oyalar ishlab chiqish ko‘nikmasi rivojlanadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar talabalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Ularni ta’lim jarayoniga samarali joriy etish quyidagi natijalarga olib keladi:

- talabalar faolligi oshadi
- mustaqil va tanqidiy fikrlash rivojlanadi
- kreativ yondashuv shakllanadi
- innovatsion kompetensiyalar rivojlanadi

Shu bois, oliy ta’lim tizimida pedagogik texnologiyalarni keng qo‘llash, o‘qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish va innovatsion ta’lim muhitini yaratish muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bospalko V.P. Pedagogik texnologiyalar nazariyasi. – Moskva, 1995.
2. Klarin M.V. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Moskva, 2000.
3. Guilford J.P. The Nature of Human Intelligence. – New York, 1967.
4. Torrance E.P. Creativity in Education. – USA, 1970.
5. Muslimov N.A. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2015.
6. Farberman B.L. Ilg‘or pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2012.
7. Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2010.
8. O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi. – Toshkent, 2019.

ZAMONAVIY OILALAR VA UNDAGI MUAMMOLAR

Nurilloeva Gulchiroy Habibjon qizi

Ipak yo‘li innovatsiyalar universiteti

Pedagogika va psixologiya yo‘nalishi 4-kurs talabasi

+998978722791

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy oilalarning ijtimoiy hayotdagi o‘rni, oilaviy munosabatlarning bugungi davrdagi o‘zgarishlari hamda oilalarda uchrayotgan muammolar tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida zamonaviy jamiyat sharoitida oilaviy munosabatlarga ta’sir qiluvchi iqtisodiy, psixologik va ijtimoiy omillar o‘rganildi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, oilalarda yuzaga kelayotgan muammolar ko‘pincha muloqot yetishmovchiligi, iqtisodiy bosim, raqamli texnologiyalardan noto‘g‘ri foydalanish va tarbiyaviy kamchiliklar bilan bog‘liq. Maqolada ushbu muammolarni bartaraf etish bo‘yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ham beriladi.

Kalit so‘zlar: oila, zamonaviy oila, oilaviy munosabatlar, oila muammolari, ijtimoiy muhit, tarbiya, psixologik muhit, raqamli texnologiyalar.

Abstract

This article analyzes the role of modern families in social life, the changes in family relationships in the present era, and the problems observed within families. During the research process, economic, psychological, and social factors influencing family relationships in the context of modern society were studied. The results show that the problems arising in families are often associated with a lack of communication, economic pressure, improper use of digital technologies, and shortcomings in upbringing. The article also provides scientifically grounded recommendations for addressing these issues.

Keywords: family, modern family, family relationships, family problems, social environment, upbringing, psychological environment, digital technologies.

Аннотация

В данной статье анализируется роль современных семей в социальной жизни, изменения семейных отношений в настоящее время, а также проблемы, возникающие в

Abdullayev Obid Nematov Jaloliddin	Elastiklik nazariyasi masalalarini yechishda aralash chekli elementlar metodini qo'llash	550
E.T. Achilov Maxamadjonova Nihola Rovshanbek qizi	Temuriylar davrida aniq fanlarning rivojlanishi	554
Yulduz Zohidova	Zamonaviy axboriy televideniya teleboshlovchi kommunikativ kompetensiyasi va dastur samaradorligi	557
Sariboyev Nurali Abdunazarovich	Talabalarning innovatsion fikrlashini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni	560
Nurilloeva Gulchiroy Habibjon qizi	Zamonaviy oilalar va undagi muammolar	564
Baxtiyoro'va O'g'iloy Anvarjon qizi	Tabiiy tolalarini dastlabgi ishlashda chigitli paxtani mayda iflosliklardan tozalash texnologiyasining ish samaradorligini oshirish	569
Abduxalloqova Nozima Murodjon qizi	Sarja o'rinishi xossalari o'rganishda mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari	572
Imomnazarov Xurshidbek Xushnazar o'g'li	Paxta chigitini tashishda pnevmotransporti uskunasini resurstejamkor konstruksiyasining texnologik taxlili	574
Toshtemirov Kosim Abdullaxayevich	Qo'y jini tolalarining sifat ko'rsatkichlarini aniqlash	576
To'xtasinova O'g'iloy Baxromjon qizi	Ip yigiruv ishlab chiqarish korxonalarida texnologik jarayonlarni optimallashtirish orqali ip sifatini yaxshilash	578
Boymanov Jasur Isroil o'g'li	Fundamental pedagogik bilimlar asosida talabalarda axborotni himoyalash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasini takomillashtirish	580